

Macro-nachtvlinders Overasseltse en Hatertse Vennen 2023

Dagactief, rupsen, op smeer

Hans Hollander
11 februari 2024
Rapport 48

ir. Hans Hollander
Oudelaan 2005
6605 SC Wijchen
06 -37384467
hanshollander@xmsnet.nl

Overige publicaties: <https://fauna-onderzoek-wijchen.nl/content/publicatielijst>

Zuringspanner 29 september 2023, handvangst met potje.

Voorpagina: karmozijnrood weeskind 18 augustus 2023.

Inhoud

1	INLEIDING	4
1.1	AANLEIDING.....	4
1.2	UITVOERING.....	4
1.3	LEESWIJZER.....	4
2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN METHODE.....	5
2.1	LIGGING EN GEBIEDSBESCHRIJVING.....	5
2.2	BEGRENZING ONDERZOEKSGBIED.....	6
2.3	BEZOEKEN.....	7
2.4	GEBRUIKTE METHODEN.....	8
3	ALLE WAARNEMINGEN 2011-2023	9
4	WAARNEMINGEN PER DEELGEBIED IN 2023.....	11
4.1	MUNNEKEVELD.....	11
4.2	HATERTSE VENNEN OOST.....	12
4.2.1	Overzicht waarnemingen.....	12
4.2.2	Dagactieve soorten.....	13
4.2.3	Rupsen.....	14
4.2.4	Waarnemingen op smeer.....	15
4.3	SCHATKUIL.....	16
4.4	BOSKANT-BULLENKAMP.....	17
	REFERENTIES	18

Geel beertje 2 juni 2023, handvangst met potje.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Vanaf 2005 inventariseer ik jaarlijks diverse soorten of soortgroepen in en rond Wijchen. De Overasseltse en Hatertse Vennen zijn daarbij een belangrijk studiegebied. Mijn eerste inventarisatie in 2005 was een broedvogelinventarisatie van Scouting-terrein St. Walrick. In 2011 en 2016 heb ik (met een SBB-vergunning) de Alvernese Heide geïnventariseerd, o.a. op dagvlinders. In 2018 (idem) het gebied Boskant-Bullenkamp, o.a. ook op dagvlinders. In het voorjaar van 2021 verkreeg ik een inventarisatie-vergunning van SBB voor dag- en nachtvlinders in de Hatertse en Overasseltse Vennen (zie ook Hollander, 2021; 2022). Dit rapport geeft een overzicht van mijn waarnemingen van macro-nachtvlinders in 2023 op de Overasseltse en Hatertse Vennen.

1.2 Uitvoering

In 2023 heb ik van 6 januari t/m 14 oktober op circa 36 dagbezoeken (totaal circa 77 uur) uitgevoerd aan de Overasseltse en Hatertse Vennen, waarbij in drie deelgebieden op (deels) vaste routes is gezocht naar dagvlinders en dagactieve nachtvlinders: Munnekeveld (18 dagen), Schatkuil (10 dagen) en Hatertse Vennen-oost (29 dagen). Alle waarnemingen zijn ingevoerd op waarneming.nl. Waarnemingen bestonden uit zichtwaarnemingen van imago's, rupsen, mijnen, zakken en kokers. Als hulpmiddelen zijn gebruikt een potje (handvangst en losgelaten), een klopscherm voor rupsen en op 19 en 26 mei feromonen. Daarnaast 12x gesmeerd op Hatertse Vennen-oost en 7x op Boskant-Bullenkamp.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een korte kenschets van het gebied en verantwoordt de uitgevoerde bezoeken en toegepaste methodes. Hoofdstuk 3 geeft de nachtvlinderwaarnemingen in 2023 (vergeleken met waarnemingen vanaf 2011) voor het gehele gebied. Hoofdstuk 4 zoomt in op de vier deelgebieden die in 2023 met name zijn bezocht. Tot slot zijn de gebruikte referenties gegeven.

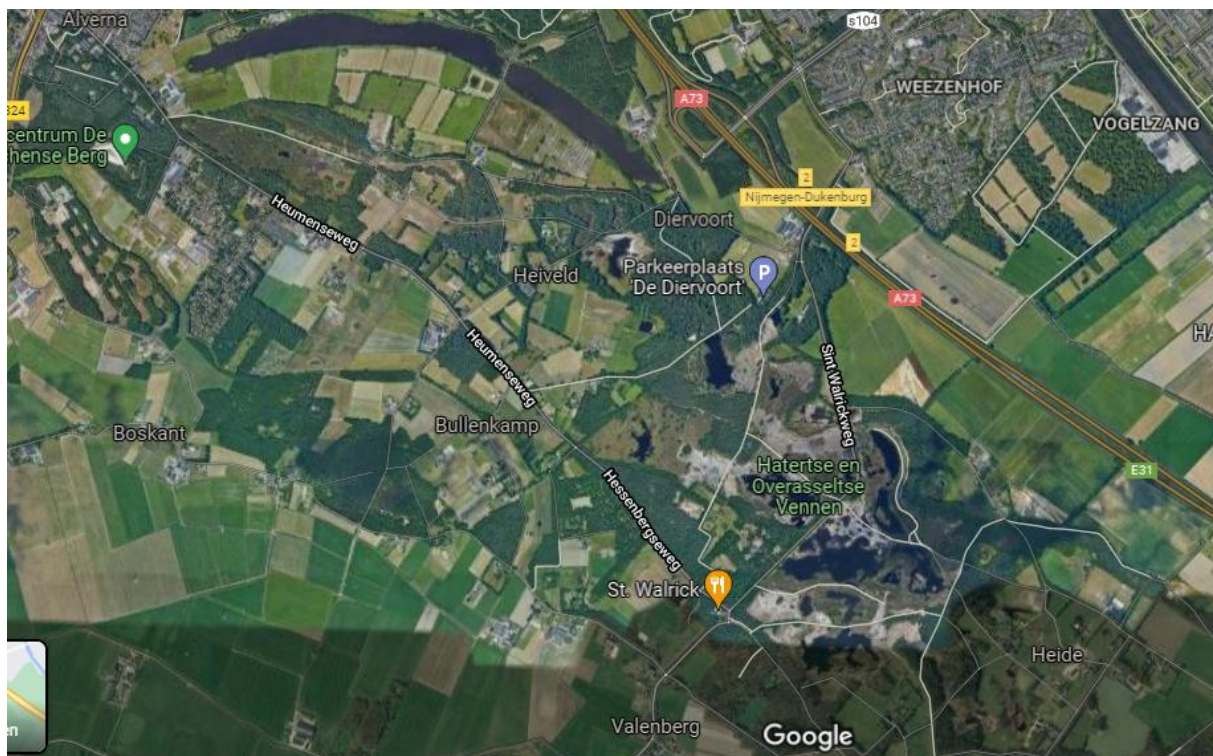
Lijnsnuituil op smeer, 4 september 2023.

2 Gebiedsbeschrijving en methode

2.1 Ligging en gebiedsbeschrijving

De Hatertse en Overasseltse Vennen betreft formeel het vennengebied van ca. 520 hectare in de gemeentes Heumen en Wijchen, provincie Gelderland (figuur 1). Het gebied bestaat uit zo'n twintig vennen en het omliggende rivierduin-, heide- en bosgebied. Het gebied ligt ten zuidwesten van Nijmegen, ten zuidoosten van Wijchen en Alverna en ten noorden van Overasselt; rond het gebied liggen de buurtschappen Blankenberg, Heide, De Schatkuil en Valenberg in de gemeente Heumen en Bullenkamp, Diervoort en Heiveld in de gemeente Wijchen (Wikipedia).

In dit rapport betreft de Hatertse en Overasseltse Vennen het gehele gebied van 8,29 km² (op basis van de gegevens van waarneming.nl) tussen Alverna (west) en Heide (oost) en tussen het Wijchens Ven (noord) en de Boskant-Zandbergseweg (zuid) (figuur 2). Het gebied is grotendeels in eigendom en beheer van Staatsbosbeheer, maar er zijn ook veel particuliere gronden. Het gebied is een afwisseling van bos (grove den, zomereik), vennen, heide en extensieve landbouwgrond.

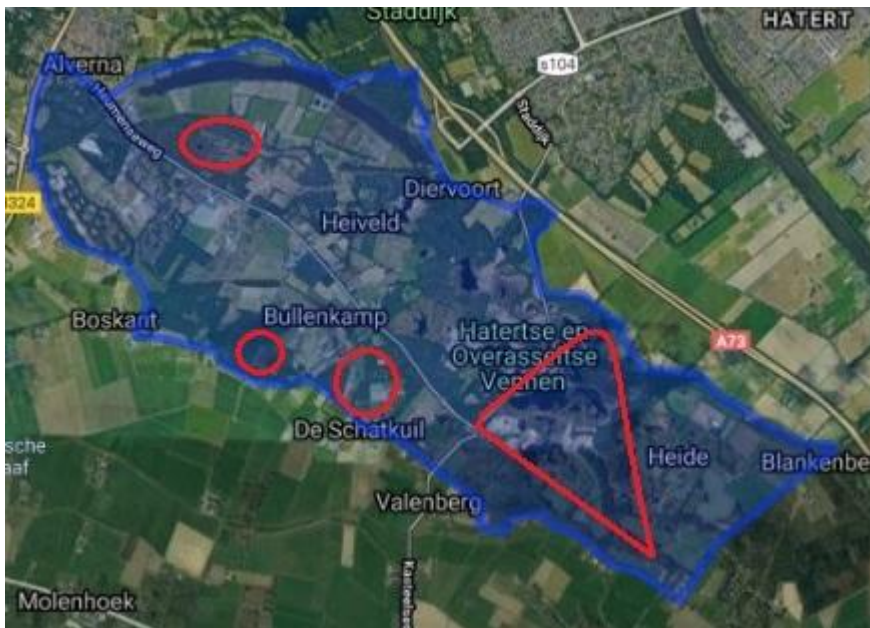
Figuur 1. Overasseltse en Hatertse Vennen.

In 2010 besloot de provincie Gelderland in samenwerking met het Waterschap Rivierenland en Staatsbosbeheer de verdroging aan te pakken. Oorspronkelijk was het plan om 70 hectare bos te kappen, maar dit werd gehalveerd tot 36 hectare, wat 11 procent van het bos is. Tussen juni en december 2013 werden grote stukken bos gekapt en omgezet in heide. Vier dichtgegroeide vennen zijn uitgebaggerd, zodat ze opnieuw voldoende water bevatten. Enkele stukken landbouwgrond zijn naar natuur omgevormd. In 2019 is onderzocht wat het resultaat is van de uitgevoerde boskap. De conclusie luidt dat de doelen van het Vennenproject grotendeels zijn behaald doordat de meeste waterpeilen zijn gestegen. Ook het gewenste

heideherstel is gerealiseerd door een grotere hoeveelheid kwalitatief goed ontwikkelende heide, en is er tevens een ruimtelijk verbonden heidegebied gevormd (Wikipedia).

2.2 Begrenzing onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied is weergegeven in figuur 2. In dit rapport betreft de Hatertse en Overasseltse Vennen het gehele gebied van 8,29 km² (blauwe markering volgens de gebiedsinformatie op waarneming.nl). In dit rapport is onderscheid gemaakt in de deelgebieden Munnekeveld, Boskant-Bullenkamp, Schatkuil en Hatertse Vennen-oost. Er vallen binnen de blauwe markering nog enkele andere deelgebieden (Heiveld, Hatertse Vennen-centraal, Wijchens Ven, Heide, Schatkuil) die niet in dit rapport zijn besproken. De deelgebieden zijn in 2023 vooral bezocht via de paden, waarnaast ook de meeste heideterreinen en graslanden zijn doorkruist.

Figuur 2. Overasseltse en Hatertse Vennen (blauw, bron: waarneming.nl) met globaal de vier onderzoeksgebieden in 2023 (rood). V.l.n.r.: Munnekeveld, Boskant-Bullenkamp (alleen smeer), Schatkuil en Hatertse Vennen-oost.

Links: Munnekeveld 20 augustus 2021. Rechts: heide Bullenkamp (20 augustus 2021).

2.3 Bezoeken

Tabel 1 geeft aan op welke dagen nachtvlinderwaarnemingen zijn gedaan in de vier deelgebieden van 6 januari t/m 14 oktober 2023 (dagbezoeken). In totaal betreft het 36 waarneemdagen (dagbezoeken); per gebied was dit Munnekeveld 18 dagen, Schatkuil 10 dagen en Hatertse Vennen-oost 29 dagen. In totaal ging het om iets meer dan 77 velduren.

Datum	Start	Eind	Duur	Temp	Wind	MV	HV	HVc	Hvo	Sk	BU
6-1-2023	12:20	14:30	02:10	11	W4				1		
6-1-2023	14:33	14:55	00:22	12	ZW3						1
20-1-2023	15:11	16:07	00:56	2	ZO2				1		
3-2-2023	12:27	15:31	03:04	10	NW4				1		
17-2-2023	11:24	15:00	03:36	12	W5				1	1	
3-3-2023	11:28	16:01	04:33	10	NO2				1		
10-3-2023	10:00	11:05	01:05	6	NO2	1					
10-3-2023	11:15	12:06	00:51	5	NO2				1		
17-3-2023	13:24	15:49	02:25	5	Z2				1		
24-3-2023	10:04	11:36	01:32	11	ZW4					1	
31-3-2023	11:18	12:21	01:03	11	ZW2			1	1		
2-4-2023	12:40	15:30	02:50	5	NO4			1	1		1
14-4-2023	11:25	15:46	04:21	14	ZO2	1	1	1	1	1	
21-4-2023	09:37	13:40	04:03	12	O2	1			1		
5-5-2023	09:34	11:28	01:54	18	W1	1			1		
12-5-2023	10:26	11:53	01:27	18	O3					1	
12-5-2023	13:09	16:17	03:08	20	O2				1		
26-5-2023	13:32	16:20	02:48	17	NO3	1		1	1		
2-6-2023	11:45	16:46	05:01	20	NO2				1		
3-6-2023	15:21	16:29	01:08	22	NO3	1			1		
16-6-2023	14:02	16:38	02:36	27	N2	1	1	1	1	1	
30-6-2023	09:38	11:45	02:07	19	W2	1		1	1	1	
7-7-2023	10:44	11:57	01:13	23	ZO2	1		1	1		
14-7-2023	13:36	16:03	02:27	22	ZW2	1		1	1	1	
18-8-2023	13:33	14:40	01:07	21	O2	1		1	1	1	
25-8-2023	14:25	16:00	01:35	21	ZW2	1		1	1		
1-9-2023	09:20	12:42	03:22	14	ZO2				1		
2-9-2023	14:52	16:07	01:15	21	NW1	1			1		
8-9-2023	10:06	12:07	02:01	23	ZQ1	1		1	1		
15-9-2023	13:44	15:08	01:24	22	ZO2	1		1	1		
17-9-2023	12:03	12:56	00:53	20	ZO					1	
22-9-2023	11:56	15:02	03:06	16	ZW4	1			1		
29-9-2023	11:20	13:43	02:23	20	ZW3		1	1	1		
6-10-2023	11:50	15:13	03:23	17	ZW3	1	1	1	1		1
13-10-2023	14:49	15:22	00:33	21	ZW4		1				1
14-10-2023						1	1				
Totaal			77:42:00			18	6	14	29	10	3

Tabel 1. Bezoekgegevens 2023 - dagbezoeken; datum, start- en eindtijd, bezoekduur, temperatuur, windrichting en -kracht bezochte deelgebieden (exclusief smeer). MV = Munnekeveld, HV = Heiveld, HVc = Hatertse Vennen-centraal, HVo = Hatertse Vennen-oost, SK = Schatkuil, BU = Boskant-Bullenkamp.

Tabel 2 geeft de smeerrondes weer in 2023 in twee deelgebieden, Hatertse Vennen-oost (12x) en Boskant-Bullenkamp (7x). Op Hatertse Vennen-oost is op drie locaties gesmeerd: vanaf de Parkweg richting het centrale deel (3x), langs de Worsumse Broekweg (3x), langs het Schuurgraafsepad (3x) en ten zuiden van de Sint-Walrickweg/Loksheuvelseweg (3x).

Datum	Zon onder	Start	Eind	T	W	N	Bomen	Gebied	
13-jan	16:52	18:46	19:17	9	W4	Geen	51	BU	
20-jan	17:03	18:32	18:53	2	O3	Geen	32	HVo	Parksesteeg
3-feb	17:28	18:52	19:34	8	NW3	Geen	78	HVo	Worsumse Broekweg
10-feb	17:41	18:44	19:32	6	W3	Mot	86	BU	
24-feb	18:07	19:12	20:01	5	NW2	Mot	90	HVo	Parksesteeg
3-mrt	18:20	19:25	19:55	5	N1	Geen	97	HVo	Zuid
12-mrt	18:35	19:27	20:14	9	ZW3	Geen	71	BU	
18-mrt	18:46	19:32	20:19	13	Z2	Geen	78	HVo	Worsumse Broekweg
24-mrt	18:56	19:48	20:15	10	ZW3	Buitje	49	HVo	Schuurgraafsepad
3-apr	20:13	21:05	21:47	5	O2	Geen	104	HVo	Parksesteeg
4-apr	20:15	21:06	21:54	7	O2	Geen	89	HVo	Zuid
14-apr	20:32	21:15	21:47	10	O1	Geen	91	BU	
18-aug	20:55	21:40	22:20	25	O2	Geen	55	BU	
4-sep	20:18	21:03	21:40	21	O2	Geen	68	HVo	Schuurgraafsepad
14-okt	18:46	20:25	21:08	9	W2	Geen	81	BU	
15-okt	18:44	20:30	21:01	7	W1	Geen	80	HVo	Zuid
16-okt	18:42	20:16	20:48	9	NO0	Geen	92	HVo	Schuurgraafsepad
17-okt	18:39	20:25	21:08	9	O2	Geen	119	HVo	Worsumse Broekweg
11-nov	16:52	18:55	19:30	6	W2	Geen	74	BU	

Tabel 2. Bezoekgegevens 2023 - smeer; datum, zon onder, start- en eindtijd, temperatuur, windrichting en -kracht, neerslag. HVo = Hatertse Vennen-oost, BU = Boskant-Bullenkamp. Op Hatertse Vennen-oost is op vier locaties gesmeerd.

2.4 Gebruikte methoden

Bij het zoeken naar nachtvlinders en sporen (mijnen, zakken, kokers) zijn de volgende methoden gebruikt:

- Zichtwaarnemingen imago's: zowel van vliegende imago's, als imago's op nectarplanten als dode vlinders.
- Handvangst en losgelaten: met een potje zijn ten behoeve van een zekere determinatie imago's gevangen en na determinatie weer losgelaten.
- Smeer: met een plantenspuit zijn bomen bespoten met een mengsel van rode wijn en suiker. In het donker zijn de smeerplekken afgelopen met een zaklamp om imago's te vinden (tabel 2). Alleen op Hatertse Vennen-oost en Boskant-Bullenkamp.
- Zichtwaarnemingen rupsen: er is specifiek gezocht naar rupsen op bladeren en takken van waardplanten.
- Klopscherm: in het zomerhalfjaar is regelmatig gezocht naar rupsen met een klopscherm.
- Feromonen: op twee dagen is met een vangpot en feromonen voor berkenglas- en wilgenwespvliinder gezocht naar wespvlinders. Alleen op Hatertse Vennen-oost. Dit leidde helaas niet tot enige vangst.
- Mijnen: op met name bomen en struiken is gezocht naar de mijnen van rupsen van microvlinders (niet in dit rapport).
- Zakken en kokers: er is specifiek gezocht naar kokers van kokermotten op waardplanten en zakken van zakdragers op bomen, paaltjes en achter SBB-bordjes (niet in dit rapport).

3 Alle waarnemingen 2011-2023

In totaal heb ik in de Overasseltse en Hatertse Vennen vanaf 2011 82 soorten macrovlinders waargenomen. In 2022 vond ik 49 soorten, waaronder 24 soorten die ik in eerdere jaren niet had gezien; in 2023 56 soorten, met 18 nieuwe soorten. In totaal betrof het in 2022 553 waarnemingen van 823 individuen en in 2023 697 waarnemingen van 1727 individuen (tabel 3).

In figuur 3 zijn alle nachtvlinderwaarnemingen van de auteur in 2023 op de Overasseltse en Hatertse Vennen weergegeven. Het betreft in totaal 2.180 waarnemingen van 147 soorten. In dit rapport zijn alleen de 1.727 waarnemingen van macrovlinders opgenomen

Figuur 3. Alle 2.180 nachtvlinderwaarnemingen in 2023 (macro- en microvlinders); in dit rapport zijn alleen de 1.727 waarnemingen van macrovlinders opgenomen.

Van 35 soorten zijn er in 2023 1 tot 4 waarnemingen. Van 21 soorten zijn er meer dan 6 waarnemingen. Hiervan zijn wachtervlinder (150) en bosbesuil (173) het meest waargenomen (op smeer). Tweestreepvoorjaarsuil (26), roodkopwinteruil (24), dubbelstipvoorjaarsuil en zwartvlekwinteruil (20), huismoeder (13), meidoornuil (8), kleine voorjaarsuil (7) en bruine herfstuil (6) zijn daarna het meest waargenomen op smeer. Van de dagactieve soorten zijn het meest gezien gamma-uil (49), zuringspanner (23), sint-jacobsvlinder (20), gewone heispanner (14), grote voorjaarsspanner (13), lieveling en kleine voorjaarsspanner (10), voorjaarsboomspanner en gestreepte bremspanner (6). Eikenprocessierups (24, spinselnesten) en kleine wintervlinder (20, niet op smeer) vallen ook in de categorie > 5 waarnemingen.

In het voorjaar van 2023 is met name op Hatertse Vennen-oost intensief gezocht naar oranje berkenspanners, door met mooi weer alle locaties met berken af te lopen op zoek naar rond de kroon vliegende dieren of op de stam rustende dieren. Er werd één oranje berkenspanner gezien, die helaas niet op de foto gezet kon worden.

Vennengebied eigen waarnemingen 31-12-23	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	Totaal wn
1 Metaalvlinder - Adscita statices										1		4	4	9
2 Sint jansvlinder - Zygaena filipendulae													1	1
3 Slakrups - Apoda limacodes												3	1	4
4 Bessenglasvlinder - Synanthedon tipuliformis													1	1
5 Lente-orvlinder - Achlya flavicornis												2	2	4
6 Veelvraat - Macrothylacia rubi													3	3
7 Berkeneenstaart - Drepana falcataria												1	1	2
8 Braamvlinder - Thyatira batis											18		1	19
9 Gele eenstaart - Watsonalla binaria									1					1
10 Oranje berkenspanner - Archiearis parthenias													1	1
11 Voorjaarsboomspringer - Alsophila aescularia												5	6	11
12 Berkenoogspanner - Cyclophora albipunctata													1	1
13 Gestippelde oogspanner - Cyclophora punctaria													1	1
14 Lieveling - Timandra comae										2	9	20	10	41
15 Zuringspanner - Lythria cruentaria			3		5	5	12	39	33	42	186	23		348
16 Gewone bandspanner - Epirrhoe alternata											3	1		4
17 Gestreepte goudspanner - Camptogramma bilineata					1			1	1	8	6	1		18
18 Papegaaitje - Chloroclysta siterata													1	1
19 Kleine wintervlinder - Operophtera brumata		8	23	34	28	25				4	24	20		166
20 Berkenwintervlinder - Operophtera fagata													1	1
21 Voorjaarsdwergspanner - Eupithecia abbreviata													1	1
22 Herfstbrenspanner - Chesias legatella													2	2
23 Klaverspanner - Chiasmia clathrata			1			1	1			1				4
24 Grije heispanner - Pachycnemia hippocastanaria													1	1
25 Hagedoornvlinder - Opisthograptis luteolata					5								1	6
26 Gepluimde spanner - Colotois pennaria													1	2
27 Voorjaarsspanner - Apocheima hispidaria													2	2
28 Perentak - Phigalia pilosaria											3	1	4	8
29 Najaarsspanner - Agriopis aurantiaria											1		1	2
30 Kleine voorjaarsspanner - Agriopis leucophaearia								1					17	10
31 Grote voorjaarsspanner - Agriopis marginaria												12	14	13
32 Grote wintervlinder - Erannis defoliaria												2	5	4
33 Grote spikkelspanner - Hypomeis roboraria													1	1
34 Gewone heispanner - Ematurga atomaria		3		4	22	6	5	4	2	4	103	14		167
35 Dennenspanner - Bupalus piniaria													1	1
36 Witte grijsbandspringer - Cabera pusaria					1					1	5			7
37 Appeltak - Campaea margaritaria													1	1
38 Rode dennenspanner - Hylaea fasciaria														1
39 Gestreepte brenspanner - Perconia strigillaria													1	6
40 Eikenprocessierups - Thaumetopoea processionea								1		4	23	24		52
41 Wiltvlakvlinder - Orgyia antiqua													1	1
42 Meriansborstel - Calliteara pudibunda														1
43 Plakker - Lymanthria dispar													2	1
44 Geel beertje - Eilema sororcula													1	1
45 Sint-jacobsvlinder - Tyria jacobaeae								4	1	2		19	20	46
46 Karmozijnrood weeskinder - Catocala sponsa											1	1	1	3
47 Bruine daguil - Euclidia glyphica													1	1
48 Mi-vlinder - Euclidia mi					2									2
49 Roesje - Scoliopteryx libatrix													1	1
50 Stro-uiltje - Rivula sericealis													1	1
51 Bruine snuituil - Hypena proboscidalis											5			5
52 Lijnsnuituil - Herminia tarsipennalis											3		1	4
53 Licht visstaartje - Nola aerugula													1	1
54 Variabele eikenuil - Nycteola revayana													2	2
55 Huismoeder - Noctua pronuba											5		13	18
56 Gewone breedvleugeluil - Diarsia rubi													1	1
57 Vierkantvlekuil - Xestia xanthographa											1		2	3
58 Kooluil - Mamestra brassicae													1	1
59 Tweestreepvoorjaarsuil - Orthosia cerasi											4	2	26	32
60 Kleine voorjaarsuil - Orthosia cruda											7	1	7	15
61 Eikenvoorjaarsuil - Orthosia miniosa													1	1
62 Dubbelstipvoorjaarsuil - Anortha munda											3	1	20	24
63 Witstipgrasuil - Mythimna albipuncta											2		1	3
64 Bleke grasuil - Mythimna pallens											1			1
65 Meidoornuil - Allophytes oxycanthae													8	8
66 Wachtervlinder - Eupsilia transversa											1	9	150	160
67 Roodkopwinteruil - Conistra erythrocephala											3	21	24	48
68 Gevlekte winteruil - Conistra rubiginosa											1		4	5
69 Zwartvlekwinteruil - Conistra rubiginosa											1	1	20	22
70 Bosbesuil - Conistra vaccinii											11	38	173	222
71 Bruine herfstuil - Agrochola circellaris													6	6
72 Geelbruine herfstuil - Agrochola macilentata													1	1
73 Bont schaapje - Acronicta aceris									1					1
74 Psi-uil - Acronicta psi												4		4
75 Agaatvlinder - Phlogophora meticulosa											5		3	8
76 Hyena - Cosmia trapezina													1	1
77 Zuidelijke stofuil - Hoplodrina ambigua													1	1
78 Katoendaguil - Helicoverpa armigera													1	1
79 Zilverstreep - Deltote bankiana								1					2	3
80 Krakeling - Diloba caeruleocephala													1	1
81 Hazelaaruil - Colocasia coryli													2	2
82 Gamma-uil - Autographa gamma									1	4	1	11	13	49
Totaal waarnemingen	3	8	23	42	28	61	12	26	50	43	181	553	697	1727
Soorten	1	1	1	4	1	7	3	8	6	8	32	49	56	82
Nieuwe soorten	1	1	0	2	0	4	0	5	1	3	23	24	18	82

Tabel 3. Nachtvlinderwaarnemingen macrovlinders van de auteur in de Overasseltse en Hatertse Vennen 2011-2023. Rood = eerste waarneming.

4 Waarnemingen per deelgebied in 2023

4.1 Munnekeveld

In 2023 zijn in dit deelgebied 8 soorten macro's waargenomen (tabel 4). Er is in dit deelgebied uitsluitend op de aangegeven dagen uitsluitend één vaste route gelopen voor het meetnet dagvlinders van de Vlinderstichting, waarbij met name dagactieve nachtvlinders zijn waargenomen. Er is in 2023 niet gericht naar rupsen gezocht en er is niet gesmeerd. Gamma-uil werd het meest waargenomen, één individu op 25 mei, vervolgens van 30 juni t/m 15 september tijdens elk bezoek. Daarnaast werden lieveling, zuringspanner en gewone heispanner regelmatig op de route gezien en éénmaal een sint-jacobsvlinder. Er zijn rupsen gevonden van gestippelde oogspanner, kleine wintervlinder, meriansborstel en sint-jacobsvlinder. Daarnaast werd op 3 november een rups van donsvlinder op een zomereik gevonden, welke echter niet met zekerheid kon worden gedetermineerd.

Munnekeveld	2023													Totaal			
	21-apr	14-apr	5-mei	25-mei	3-jun	16-jun	30-jun	7-jul	14-jul	18-aug	25-aug	2-sep	8-sep		15-sep	6-okt	3-nov
Gestippelde oogspanner										1		4			1		1
Lieveling																	5
Zuringspanner					1	2	2			5	2						12
Kleine wintervlinder	1		1														2
Gewone heispanner		1		2					2	2							7
Meriansborstel															1		1
Sint-jacobsvlinder						1	10										11
Gamma-uil				1			5	1	4	1	1	5	2	3			23
Op onbekend																	
Donsvlinder																1	1
Verzamelsorten																	
Spanner onbekend														1			1
Totaal	1	1	1	3	1	3	17	1	6	9	3	9	2	4	2	1	64
Soorten	1	1	1	2	1	2	3	1	2	4	2	2	1	2	2	1	8

Tabel 4. Waarnemingen macrovlinders Munnekeveld 2023.

Gamma-uil 7 juli 2023 – Sint-jacobsvlinder 30 juni 2023 -

Meriansborstel, 6 oktober 2023.

4.2 Hatertse Vennen oost

4.2.1 Overzicht waarnemingen

In 2023 zijn in dit deelgebied 47 soorten macro's waargenomen (tabel 5). Hierna zijn afzonderlijk de besproken de waarnemingen van dagactieve soorten, rupsen en op smeer. Waarnemingen van kleine wintervlinder (bij avondcontroles op smeer) en eikenprocessierups (spinselnesten) zijn verder niet besproken.

Hatertse Vennen oost	2023																				Totaal															
	6-jan	20-jan	3-feb	17-feb	3-mrt	17-mrt	18-mrt	24-mrt	2-apr	3-apr	4-apr	21-apr	5-mei	12-mei	26-mei	2-jun	16-jun	30-jun	7-jul	14-jul		15-jul	18-aug	25-aug	1-sep	4-sep	8-sep	15-sep	22-sep	6-okt	15-okt	16-okt	17-okt	10-nov		
Metaalvlinder																1			1	1	1														4	
Veelvraat																														3					3	
Lente or-vlinder														1	1																				2	
Berkeneenstaart																									1										1	
Oranje berkenspanner						1																													1	
Voorjaarsboomspringer						1									4	4																			9	
Berkenoogspanner																									1										1	
Lieveling																	1							1	2			1							5	
Zuringspanner																	2	2			6	1	1											12		
Gestreepte goudspanner																			1																1	
Kleine wintervlinder													1	4	4	3	4																		16	
Berkenwintervlinder																																		1	1	
Herfstbremspanner														11		1																			12	
Gepluimde spanner																	2																		2	
Perentak													1																						1	
Najaarspanner																																			1	
Kleine voorjaarsspanner	1		3	1												2																			7	
Grote voorjaarsspanner						8		1									1																		10	
Grote wintervlinder													1	2	1	1																			5	
Gewone heispanner																1		2						1											4	
Rode dennenspanner																1																			1	
Gestreepte bremspanner																3	2																		5	
Eikenprocessierups	4	1	5	2	3	1			2						1		1														1			22		
Plakker																	1																		1	
Geel beertje																	1																		1	
Sint-jacobsvlinder															3	1	8	19	5	1															37	
Bruine daguil																		2																	2	
Roesje																																		1	1	
Lijnsnuituil																											1								1	
Huismoeder																											2								2	
Gewone breedvleugeluil																										1									1	
Vierkantvlekuil																										1									1	
Kooluil																																			1	
Tweestreepvoorjaarsuil			1		2		6	3		3	1				2	4																			22	
Kleine voorjaarsuil							1	2							5	1																			9	
Dubbelstipvoorjaarsuil							12			2																										14
Meidoornuil																																3	4		7	
Wachtervlinder			27		28		5	10		2	4			1																	2	2		81		
Roodkopwinteruil							4	4																								1	1		10	
Gevlekte winteruil							2																										1		3	
Zwartvlekwinteruil		1	6		2		1																												10	
Bosbesuil			2		7		58	32		1	1																					13	17	15	146	
Bruine herfstuil																																2	1		3	
Agaatvlinder																											1								1	
Zuidelijke stofuil																											1								1	
Krakeling													1																						1	
Gamma-uil																	1	8	2	8	1	4	1	1	1		1	1						28		
Verzamelsorten																																				
Agriopsis spec.													1	6		3																			10	
Epirrita spec.													1	1	2																				4	
Piramidevlinder spec.																											5								5	
Macronachtvlinder onb																1																			1	
Totaal waarnemingen	5	2	44	3	50	3	90	51	2	6	8	1	9	26	30	29	12	33	9	16	3	5	3	5	12	1	2	1	3	18	24	21	3	530		
Soorten	2	2	6	2	6	3	9	5	1	3	4	1	6	7	14	16	4	5	4	4	3	2	3	4	7	1	2	1	1	4	5	4	3	47		

Tabel 5. Waarnemingen macrovlinders Hatertse Vennen-oost 2023.

4.2.2 Dagactieve soorten

In 2023 zijn waarnemingen gedaan van 18 dagactieve soorten (tabel 6). Gamma-uil (28), sint-jacobsvlinder (13) en zuringspanner (12) zijn het meest waargenomen. Metaalvlinder (4), lieveling (5), gewone heispanner (4), gestreepte bremspanner (5) en bruine daguil (2) komen daarna. Van de overige soorten, berkeneenstaart, gestreepte goudspanner, rode dennenspanner en geel beertje is slechts één exemplaar gezien.

Van de voorjaarssoorten zijn van 6 januari t/m 18 maart oranje berkenspanner (1), voorjaarsboomspanner (1), kleine voorjaarsspanner (5) en grote voorjaarsspanner (9) waargenomen. Van de najaarssoorten zijn op 10 november berkenwintervlinder en najaarsspanner waargenomen.

Hatertse Vennen oost Dagactief	23															Totaal									
	6-jan	3-feb	17-feb	3-mrt	17-mrt	18-mrt	26-mei	2-jun	16-jun	30-jun	7-jul	14-jul	15-jul	18-aug	25-aug		1-sep	4-sep	8-sep	15-sep	10-nov				
Metaalvlinder									1		1	1	1												4
Berkeneenstaart																	1								1
Oranje berkenspanner					1																				1
Voorjaarsboomspanner					1																				1
Lieveling								1								1	2					1			5
Zuringspanner									2	2		6	1	1											12
Gestreepte goudspanner											1														1
Berkenwintervlinder																								1	1
Najaarsspanner																								1	1
Kleine voorjaarsspanner	1	3	1																						5
Grote voorjaarsspanner				8		1																			9
Gewone heispanner								1		2					1										4
Rode dennenspanner								1																	1
Gestreepte bremspanner								3	2																5
Geel beertje								1																	1
Sint-jacobsvlinder							4	4	4	1															13
Bruine daguil										2															2
Gamma-uil								1		8	2	8	1	4	1	1		1	1						28
Totaal waarnemingen	1	3	1	8	2	1	9	9	7	15	4	15	3	5	3	4	0	1	2	2	2	2	2	95	
Soorten	1	1	1	1	2	1	4	5	3	5	3	3	3	2	3	3	1	1	2	2	2	2	2	18	

Tabel 6. Waarnemingen macrovlinders, dagactieve soorten, Hatertse Vennen-oost 2023.

Metaalvlinder 16 juni 2023 - berkeneenstaart 1 september 2023 – rode dennenspanner 26 mei 2023.

4.2.3 Rupsen

In 2023 zijn rupsen gevonden van 18 soorten en 3 verzamelsoorten (tabel 7). De meeste rupsen zijn gevonden van eind april t/m begin juni. Daarna zijn nog rupsen gevonden van sint-jacobsvlinder (49 van 16 juni t/m 14 juli), berkenoogspanner (1 op 1 september) en veelvraat (3 op 6 oktober).

Na de sint-jacobsvlinder zijn de rupsen van kleine wintervlinder (16) en herfstbremspanner (12) het meest gevonden. Voorjaarsboomspanner (8), grote wintervlinder (5), tweestreepvoorjaarsuil (4), lente-or-vlinder, gepluimde spanner en kleine voorjaarsspanner (2) komen daarna. Van de overige soorten, berkenoogspanner, perentak, grote voorjaarsspanner, plakker, kooluil, kleine voorjaarsuil, wachtervlinder en krakeling is één exemplaar gevonden.

Hatertse Vennen oost Rups	2023										Totaal	
	21-apr	5-mei	12-mei	26-mei	2-jun	16-jun	30-jun	7-jul	14-jul	1-sep		6-okt
Veelvraat											3	3
Lente or-vlinder			1	1								2
Voorjaarsboomspanner				4	4							8
Berkenoogspanner										1		1
Kleine wintervlinder	1	4	4	3	4							16
Herfstbremspanner			11		1							12
Gepluimde spanner					2							2
Perentak		1										1
Kleine voorjaarsspanner				2								2
Grote voorjaarsspanner					1							1
Grote wintervlinder		1	2	1	1							5
Plakker					1							1
Sint-jacobsvlinder						5	28	5	11			49
Kooluil					1							1
Tweestreepvoorjaarsuil					4							4
Kleine voorjaarsuil					1							1
Wachtervlinder			1									1
Krakeling		1										1
Verzamelsoorten												
Agriopis spec.		1	6	2	3							12
Epirrita spec.		1	1									2
Macronachtvlinder onb.				1								1
Totaal waarnemingen	1	9	26	14	23	5	28	5	11	1	3	126
Soorten	1	6	7	7	11	1	1	1	1	1	1	18+3

Tabel 7. Waarnemingen macrovlinders, rupsen, Hatertse Vennen-oost 2023. *Agriopis spec.* = voorjaars- en najaarsspanners; *Epirrita spec.* = herfst/november/bleke novemberspanner.

Veelvraat 6 oktober 2023 - herfst-bremspanner 12 mei 2023 – krakeling 5 mei 2023.

4.2.4 Waarnemingen op smeer

In 2023 zijn er 21 soorten waargenomen op smeer (tabel 8). Bosbesuil (148) en wachtervlinder (89) waren daarbij het meest algemeen. Tweestreepvoorjaarsuil (16), dubbelstipvoorjaarsuil (14), zwartvlekwinteruil (12), grote voorjaarsspanner (11), roodkopwinteruil (10), meidoornuil (7) en voorjaarskortvleugelmot (micro, 7) volgen daarna. Tussen 2 en 5 individuen werden gezien van piramidevlinder spec. (5), kleine voorjaarsuil, gevlekte winteruil, bruine herfstuil (3) en huismoeder (2). Van kleine voorjaarsspanner, roesje, lijnsnuituil, gewone breedvleugeluil, vierkantvlekuil, agaatvlinder en zuidelijke stofuil werd één individu gezien.

HV oost 2023	154	158	165	167	170	172	174	175	182	189	190	191	Totaal
	20-jan	3-feb	24-feb	3-mrt	18-mrt	24-mrt	3-apr	4-apr	5-sep	15-okt	16-okt	17-okt	
Kleine voorjaarsspanner		1											1
Grote voorjaarsspanner			2	8	1								11
Roesje											1		1
Lijnsnuituil									1				1
Huismoeder									2				2
Gewone breedvleugeluil									1				1
Vierkantvlekuil									1				1
Tweestreepvoorjaarsuil		1		2	6	3	3	1					16
Kleine voorjaarsuil					1	2							3
Dubbelstipvoorjaarsuil					12			2					14
Meidoornuil											3	4	7
Wachtervlinder		27	9	28	5	10	2	4		2	2		89
Roodkopwinteruil					4	4				1		1	10
Gevlekte winteruil					2						1		3
Zwartvlekwinteruil	1	6	2	2	1								12
Bosbesuil		2	1	8	58	32	1	1		13	17	15	148
Bruine herfstuil										2		1	3
Agaatvlinder									1				1
Zuidelijke stofuil									1				1
Voorjaarskortvleugelmot					4	1	2						7
Piramidevlinder spec.									5				5
Totaal	1	37	14	48	94	52	8	8	12	18	24	21	337
Soorten	1	5	4	5	10	6	4	4	7	4	5	4	21

Tabel 8. Waarnemingen macrovlinders op smeer, Hatertse Vennen-oost 2023.

Gewone breedvleugeluil 4 september 2023 – meidoornuil 14 oktober 2023 – agaatvlinder 4 september 2023.

4.3 Schatkuil

In 2022 zijn 5 soorten macro's waargenomen (tabel 9). Er is in dit deelgebied uitsluitend één vaste route gelopen waarop is gezocht naar dagvlinders en dagactieve nachtvlinders. Er is in 2023 niet gericht naar rupsen gezocht en er is niet gesmeerd. Er zijn relatief weinig waarnemingen.

Van sint-jansvlinder en perentak zijn imago's gezien, van kleine wintervlinder, sint-jacobsvlinder en kleine voorjaarsuil uitsluitend rupsen.

Schatkuil	2023				Totaal
	17-feb	12-mei	14-jul	17-sep	
Sint-jansvlinder				1	1
Kleine wintervlinder		4			4
Perentak	2				2
Sint-jacobsvlinder			1		1
Kleine voorjaarsuil		1			1
Verzamelseorten					0
Agriopis spec.		1			1
Totaal	2	6	1	1	10
Soorten	1	3	1	1	5

Tabel 9. Waarnemingen macrovlinders Schatkuil 2023. Route Schatkuil (rood).

Kleine wintervlinder 12 mei 2023 – Perentak 17 februari 2023 – Kleine voorjaarsuil 12 mei 2023.

4.4 Boskant-Bullenkamp

In 2023 zijn 19 soorten macro's waargenomen (tabel 10). De waarnemingen zijn met name gedaan op smeer, het gebied is overdag nauwelijks bezocht (2x in mei). Bij de dagbezoeken zijn gewone heispanner en een rups van tweestreepvoorjaarsuil gevonden.

Op smeer zijn 17 soorten gevonden. Van januari t/m april betrof dit voornamelijk bosbesuil en wachtervlinder. Daarnaast zijn enkele grote voorjaarsspanners, tweestreepvoorjaarsuilen, dubbelstipvoorjaarsuilen, roodkopwinteruilen en zwartvlekwinteruilen gevonden. Tevens één exemplaar van papegaaitje en één gevlekte winteruil.

Van augustus t/m november ging het vooral om huismoeder, bosbesuil, roodkopwinteruil en wachtervlinder. Daarnaast werden braamvlinder, karmozijnrood weeskind, vierkantvlekuil, witstipgrasuil, meidoornuil, bruine herfstuil en geelbruine herfstuil gevonden.

Boskant-Bullenkamp	2023											Totaal
	13-jan	10-feb	12-mrt	14-apr	12-mei	26-mei	18-aug	6-okt	14-okt	11-nov		
Braamvinder							1					1
Papegaaitje	1											1
Grote voorjaarsspanner		1	1									2
Gewone heispanner						3						3
Karmozijnrood weeskind							1					1
Huismoeder							12					12
Vierkantvlekuil							1					1
Tweestreepvoorjaarsuil			3		1							4
Dubbelstipvoorjaarsuil			9									9
Witstipgrasuil							1					1
Meidoornuil									1			1
Wachtervlinder	5	94	34						1	7		141
Roodkopwinteruil	1	1		1					8	4		15
Gevlekte winteruil			1									1
Zwartvlekwinteruil		8	1									9
Bosbesuil	4	20	53	1					22	5		105
Bruine herfstuil									2			2
Geelbruine herfstuil										1		1
Agaatvlinder							2					2
Verzamelseorten												
Spanner onbekend								2				2
Piramidevlinder spec.							35					35
Totaal waarnemingen	11	124	102	2	1	3	53	2	34	17		349
Soorten	4	5	7	2	1	1	7	1	5	4		19

Waarnemingen macrovlinders Boskant-Bullenkamp 2023.

Papegaaitje is een vrij algemene soort, die verspreid voorkomt Nederland. Van de soort zijn op waarneming.nl echter geen andere waarnemingen bekend op de Vennen. Groenewoud & Franssen (1980; 1981) vermelden de soort wel in hun rapportages (8 waarnemingen). De vliegtijd is van augustus-begin november en na overwintering opnieuw van april-mei in één generatie. Waarnemingen in de winter zijn minder algemeen. Mogelijk was het dier hier in overwintering, maar actief geworden door de relatief hoge temperaturen in januari 2023.

Papegaaitje 13 januari 2023 – karmozijnrood weeskind 18 augustus 2023 – geelbruine herfstuil 11 november 2023.

Referenties

- Groenewoud, H. & M. Franssen, 1980. Inventarisatie van de vlinderfauna van de Hatertse en Overasseltse Vennen. Tussentijds verslag.
- Groenewoud, H. & M. Franssen, 1981. Inventarisatie van de vlinderfauna van de Hatertse en Overasseltse Vennen. Tussentijds verslag.
- Hollander, H., 2005. Broedvogelinventarisatie Scoutingterrein St. Walrick – Heumen 2005. Rapport 1.
- Hollander, H., 2011. Broedvogelinventarisatie Alvernese Heide, Wijchen 2011. Rapport 14.
- Hollander, H., 2016. Inventarisatie Alvernese Heide, Wijchen, 2016. Broedvogels, zoogdieren, dagvlinders, amfibieën en reptielen, planten. Rapport 33.
- Hollander, H., 2018. Inventarisatie Boskant-Bullenkamp, Wijchen 2018. Vogels, zoogdieren, dagvlinders, planten en overige waarnemingen. Rapport 37.
- Hollander, H., 2021. Dagvlinderwaarnemingen Overasseltse en Hatertse Vennen 2021. Rapport 39.
- Hollander, H., 2022. Dagvlinderwaarnemingen Overasseltse en Hatertse Vennen 2022. Rapport 42.
- Hollander, H., 2023. Nachtvlinderwaarnemingen Overasseltse en Hatertse Vennen 2022. Rapport 44.
- Hollander, H., 2023. Dagvlinderwaarnemingen Overasseltse en Hatertse Vennen 2023. Rapport 47.